

Opinie: Wie jonge relschoppers wil begrijpen, moet kijken hoe hun moeders zijn behandeld

Marokkaans-Nederlandse jongeren stuiten hun leven lang al op de denigrerende bejegening van hun ouders door de instanties, daarom keren ze zich af van ‘het systeem’, betoogt Hayat Essakkati.

Hayat Essakkati 25 september 2020, 13:24

Bewoners van de Schilderswijk protesteren tegen de rellen in de Haagse wijk in augustus.Beeld ANP

Iedere keer als Marokkaanse jongeren aan het rellen slaan, hoor je de reactie dat het aan hun ouders ligt. Zoals premier Rutte vorige maand zei na de ongeregelde heden in de Schilderswijk (Den Haag) en Kanaleneiland

(Utrecht): ‘Het is losgeslagen tuig waarvan de ouders niet ingrijpen.’ Maar waarom doen die ouders dit niet? Hoe is er onbegrip en onverschilligheid ontstaan tussen de eerste generatie Marokkaanse-Nederlanders en de tweede?

Om te begrijpen wat er speelt bij de Marokkaanse jongeren, mijzelf inbegrepen, moeten we eerst een goed beeld krijgen van de eerste generatie Marokkaanse moeders in Nederland. Die moeders krijgen vaak een passieve rol toegemeten in de beeldvorming: ze hebben hun kinderen niet onder controle. De frustraties die bij de jongeren leven en hun verzet tegen de gevestigde orde, het ‘systeem’, hebben veel te maken met de manier waarop hun moeders zijn behandeld.

Gekoeioneerd

Wij jongeren hebben te vaak meegemaakt hoe onze moeders worden gekoeioneerd door gemeenten, maatschappelijk werkers, werkgevers en de belastingdienst. Wij moesten vaak bij die gesprekken tolken: de denigrerende manier waarop een maatschappelijk werker praat met je moeder (‘Geld valt niet van de bomen hè, daar moet je voor werken’) terwijl zij meer dan dertig jaar voltijd als schoonmaakster heeft gewerkt. En terwijl jij weet hoe slim zij is in haar moedertaal en een Rubiks kubus in 5 minuten kan oplossen.

Diezelfde moeders werden op hun beurt te veeleisend naar hun kinderen. Op een ouderavond van de basisschool zei een Marokkaanse moeder tegen een docent: ‘Wat bedoel je, vwo? Ze gaat naar de universiteit!’ Ze liep kwaad het lokaal uit. Ze leek het onderwijssysteem niet goed te begrijpen. Veel Marokkaanse moeders willen graag dat hun opofferingen worden beloond met succes voor hun kinderen. Zodra die, vooral de jongens, beseffen dat ze de dromen van hun ouders niet kunnen waarmaken, beginnen de problemen.

Schunnige opmerkingen

De Marokkaans-Nederlandse jongeren stuiten al hun hele leven op de denigrerende houding bij de overheid en in de Nederlandse samenleving. We moeten net wat meer schunnige opmerkingen accepteren, net wat harder vechten voor een stageplek. Er werd mij al heel vroeg aangeraden dat ik naar de mavo moest terwijl ik goede cijfers had. Veel jongeren verzetten zich tegen het systeem omdat ze niet zien hoe ze daar ooit deel vanuit kunnen maken. Hoe kan je, als van jongs af aan van je wordt verwacht dat je naar Marokko teruggaat en als je er steeds aan wordt herinnerd dat je er niet echt bij hoort, als volwassene dan enthousiast in het systeem meedraaien?

Het is dan ook geen toeval dat de succesvolste Marokkaanse politici van de eerste generatie zijn, zoals Ahmed Aboutaleb en Khadija Arib. Zij kwamen naar Nederland met een schone lei. Nederland werd als een land vol mogelijkheden gezien. Ik ben ook jaloers op hen. Ze zien Nederland door een roze bril en hebben door hun optimisme veel kunnen bereiken.

Er is nu een zichtbare tweedeling ontstaan in de Marokkaans-Nederlandse gemeenschap tussen een verontrustende groep die veel overlast veroorzaakt een ambitieuze groep die een poging waagt 'de Nederlandse droom' te verwezenlijken.

Je afzetten

Ik kan me wel vinden in allebei de groepen, de rebelse en de ambitieuze groep. Ik wilde me in mijn jeugd ook tegen het systeem afzetten, maar deed dat op mijn eigen manier. Ik ging weinig naar lessen op zowel middelbare school als op de universiteit, maar ik leerde wel voor mijn examens. Ik was ook niet bang voor ruzie. Ik ontweek het niet. Op school niet en op straat niet. Veel van mijn medeleerlingen dachten dat ik een drop-out was. Ik herken datzelfde gedrag nu bij heel veel Marokkaanse

jongens in Nederland, alleen kiezen zij ervoor totaal buiten het systeem te opereren, namelijk op straat.

Dit is een grote groep van jongeren bomvol creativiteit maar ook met een eigenwijsheid waar wij als georganiseerd land niet veel mee kunnen. En hun ouders ook niet. Die jongeren moeten vooral niet de beperkte blik van hun ouders overnemen, denken: 'Als ik niet naar de universiteit ga, stelt mijn leven toch niks voor.' Maar zonder een diploma, een contract en vangnet is het moeilijk om je weg te vinden, of een bedrijfje te starten. Geen oom of mentor die hen advies kan geven. Jongeren die ongebaande paden kiezen, moeten veel meer de ruimte krijgen.

Hayat Essakkati (34) is expert internationale samenwerking en (technisch) onderwijs.